

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Одним з важливих напрямків розвитку освіти в Україні є створення передумов для формування освіченої, творчої особистості. Суспільство має створити достатні умови для розвитку кожного громадянина, формування нового мислення, нового бачення змісту життя.

Особистісно-орієнтоване навчання передбачає створення умов, за яких освітній процес стає для студента особистісно значущим. Організація такого навчання потребує змін з метою формування особистісних новоутворень, вміння творчо навчатись, опрацьовуючи наукові знання і суспільний досвід стосовно до потреб практики.

Завдання формування особистості передбачають не лише знання, уміння, навички, функціональну підготовленість до виконання певних видів діяльності, але й виховання особистісних якостей: професійної спрямованості, суспільної активності, творчих умінь і здібностей як головний критерій успішності навчання. В зв'язку з цим значно підвищується роль навчання в особистісному розвитку і становленні людини, в наданні їй допомоги у розв'язанні життєвих проблем, самовизначенні і самореалізації. Таким чином, змінюється підхід до навчання в суспільстві, його соціальний зміст, характер, цілі і завдання, відношення учасників навчального процесу.

Видатному українському психологу і педагогу Г. Ващенко, який увібрав в себе багатовікову українську педагогіку, належить таке висловлення: "...основне в людині - не знання самі по собі, навіть не

глибина й систематичність їх, а характер і добра воля, що визначають спрямування сил людини до високої мети..." [2, с.116].

Відомий психолог В.В. Давидов у своїх працях, виданих у 90-х роках двадцятого століття, висловив думку, що особистість слід розуміти як цілісний і самодіяльний суб'єкт, як індивід, що відтворює суспільні зв'язки та має творчі можливості в їх подальшому перетворенні.

Отже, наведені визначення психологами категорії особистості дають нам можливість визначити особистість в педагогіці як суб'єкт і об'єкт педагогічного процесу, творця і виконавця його цілей, завдань, змісту, форм і методів, який є головним визначальним фактором цього процесу.

Саме таке тлумачення поняття особистості з точки зору педагогіки та психології зумовлює суттєві підстави для використання категорії особистості як ключової у розв'язанні проблеми удосконалення системи навчання на сучасному етапі демократизації суспільства, визначення його нових цінностей, змісту, цілей і способів їх реалізації.

Перспективи особистісно-орієнтованого навчання полягають в тому, що його повсюдне впровадження в педагогічну практику дозволить змінити роль і місце освіти в суспільстві, її соціальну значущість, характер, цілі і завдання, зміст і технології і переосмислити саме поняття "освіта", а також забезпечити гармонію людини з собою та з оточуючим світом.

Здійснення особистісно-орієнтованого підходу до навчання вимагає звернення психолого-педагогічної науки до відомої ідеї персоніфікованого та диференційованого навчання, до розробки нових методів їх організації. Визначаючи право кожної людини бути індивідуальністю, освіта повинна забезпечити учню можливість рухатись своїм шляхом в процесі навчання.

В Українському педагогічному словнику С.У. Гончаренка тлумачення поняття індивідуалізації навчання має такий зміст: "Індивідуалізація процесу навчання - організація навчально-виховного процесу, при якій вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності учнів, рівень розвитку їхніх здібностей до навчання" [1; 142].

Основним принципом розробки особистісно-орієнтованої системи навчання є визнання індивідуальності учня, створення необхідних і належних умов щодо його розвитку.

Тільки за наявності дидактичного забезпечення, що реалізовуватиме принцип суб'єктності освіти, можна казати про побудову особистісно-орієнтованого процесу. Деякі основні вимоги до розробки дидактичного забезпечення особистісно-орієнтованого процесу є наступні:

- навчальний матеріал має забезпечити виявлення змісту суб'єктного досвіду учня, включаючи досвід його попереднього навчання;
- виклад знань у навчальних посібниках має бути спрямований на розширення обсягу, структурування, інтегрування;
- під час навчання необхідно постійне узгодження досвіду студента із науковим змістом отриманих знань;
- активне стимулювання студента має забезпечувати можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження у ході оволодіння знаннями;
- навчальний матеріал може бути організований в такий спосіб, щоб студент мав можливість вибору під час рішення задач тощо [4; 19].

Особистісно-орієнтоване навчання відіграє винятково важливу роль у системі освіти. Сучасна освіта має бути спрямована на розвиток особистості розкриття її можливостей, становлення самосвідомості та самореалізації.

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Ващенко Григорій. Твори. Том 4. Праці з педагогіки та психології. - Київ: "Школяр" - "Фада" ЛТД, 2000. - 416 с.
3. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Под ред. В.В.Давыдова. - М.: Педагогика, 1991. - 480 с. .
4. Якиманская И.С. Технология особистісно-орієнтованої освіти. - М., 2000. – 176 с.